

Kymmenen tyyppiä, kymmenen elämäntapaa

Vanhan talon asukkaat eivät kuulu samaan heimoon, vaan jokaisella on oma taustansa. Olen kuitenkin karkea ja niputan heidät kymmeneen karsinaan. Aineistoni on syntynyt vuosien varrella sekä sisustuskirjoja ja -lehtiä selaamalla että 'in vivo' – tarkkailemalla kanssaeläjiä ja tutkiskelemalla itseäni.

Pehmeät konservatiivit – Talossa asuvat tyytyväisinä vanhan suvun iäkkäät edustajat, jotka jatkavat hyväksi koettua elämänmuotoaan siitä numeroa tekemättä. Uunit pidetään kuumina, leipää leivotaan ja viedään naapuriinkin, hilloja ja mehuja keitetään lapsenlapsia varten, suursiivoukset ja tuplien paperoinnit hoidetaan perinteiseen tapaan, pelargonit talvetetaan ja iltahartaus kuunnellaan tuvan radiosta. Sali lämmitetään, kun nuorempi polvi saapuu joulua viettämään. Mattoloimi on valmiina sivukamarissa kevään valoa odottamassa. Paikallislehti luetaan rivienkin välistä tuvan pöydän ääressä. Huolta kannetaan viljapeltojen ja rakkaan sukutalon tulevista kohtaloista.

Varovaiset sitoutujat – Talo on siirtynyt sukupolvenvaihdoksessa uudelle polvelle. Se taiteilee ristiriitatilanteessa, jonka muodostavat yhteiset haaveet, vaimon toiveet ja talon hoitoa sivulta vartioivan vanhan polven kontrolli. Miehen lapsuusmuistojen kunnioittaminen vai railakas pesäero vanhusten mielipiteisiin? Roolit voivat olla odotusten vastaisia: miniä ehkä onkin nykyaikana vanhan vaalija ja vanhukset taas modernisoinnin edustajia! Voisiko vintiltä hakea vanhat ikkunat ja ummistaa 1960-luvun maisemaikkunat tuuletusluukkuineen? Voiko talon väriä enää vaihtaa, kun se on ollut 60 vuotta harmaanvalkoinen?

Kylmät realistit – Talo on siirtynyt uusien omistajien haltuun sivuperintönä tai järkiostoksena. Kovääniset ja vauraat nykyasukkaat katsovat vanhaa taloa kriittisesti. He haluavat asua nykystandardit täyttävissä tiloissa; kunnan taloon eivät kuulu vetoisuus, vanhat keittiökalusteet, vaikeasti pestävät ikkunat eivätkä viettävät lattiat. Talosta puuttuvat kodinhoitohuone, kotiteatteri, keittiösaareke kaasugrilleineen sekä kunnan kylpytilat. Ikkunat ovat vain kaksilasiset. Tiilikate näyttää jäkäläiseltä ja turhan painavalta. Tilalle pitäisi saada kevyt, helppohoitoinen ratkaisu. Ja ei kai keittiön lattian alla vain ole jotain outoa töhnää: sammalta ja sahajauhoa?

Kiihkeät oikeauskoiset – Panu Kaila, Tuuma-lehti ja Rakennusapteekin valikoimat ovat ruokkineet näiden käytännöllisvisuaalisesti suuntautuneiden täydellisyysdentavoittelijoiden toiveita. He olivat etsineet kauan vanhaa ja vääriltä remonteilta säästynyttä taloa. Talon piti olla samantyyppinen kuin autofriikin unelma: "tarkasti huoltokirjan mukaan huolletulla autolla on ajanut 90-vuotias varovainen mummeli pyhäisin kirkkoon". Kun ostos ei ihan vastaa unelmaa, tyylinmukaiset uunit ja helat sekä oikeaoppiset materiaalit ja maalit ovat jatkuvasti päivittyvällä hankintalistalla. Korjauskirjallisuus on opittu ulkoa niin tehokkaasti, että korjauskurssin luennoitsija voidaan päihittää kevyesti aiheessa kuin aiheessa. Elämä on jo kolhinut, kun yhtä aikaa ei voinutkaan saada 1700-luvun lopun pikku kartanoa, ruukintyöläisen mökkiä, komiaa pohjalaistaloa ja jugend-kansakoulua...

Nöyrät talouspakolaiset – Järkevät köyhäilijät olivat etsineet mahdollisimman halpaa asumismuotoa. Seutu tuli tutuksi opiskeluaikojen projektissa. Ja kun elämä ei tarjonnutkaan vielä varmaa työpaikkaa, pieni mökki maalla oli hyvä ratkaisu. Käyhän se näinkin – netti toimii ja bussitkin kulkevat, ainakin vielä. Hernekeitto on halpaa, varsinkin kun sen keittää itse naapurilta ostetuista herneistä ja pakkasessa olevasta possusta. Peltiunien pesät saavat tulenruokaa 'luvan kanssa' lähimetsistä; humanistin lihakset saavat hyvää harjoitusta puusouvilla. Halpa asumismuoto ujuttaa asujat salaviihkaa pienen kunnan kulttuurielämään, kun talon menneisyyteen kuuluukin paikkakunnalla vaikuttanut kirjailijakuuluisuus ja kun kyseessä on sitä paitsi paikkakunnan ainoa jäljelle jäänyt 1800-luvun torppa.

Vaativat matkijat – Sisustusohjelmien ja naistenlehtien innostamilla talonostajilla on missio: pitää olla valkoiset lattiat ja seinät sekä verhottomat ruutuikkunat, paikkakunnasta ei niin väliä. Kuivatut

maustekimput valkoista kattoa vasten antavat tyylikkään Provence-säväyksen. Kalustus koostuu aidoista funkisnojatuoleista ja maalittomiksi pestyistä talonpoikaishuonekaluista, somisteena ruosteisia kastelukannuja ja kuluneita keinuhevoseja. Uunikulman rustiikkisäväyksen antava halkopino on ladottu niin kuvaukselliseksi, että siihen ei saa koskea. Haaveena on saada oma tupa sisustuslehden kanteen.

Laiskat nautiskelijat – Seuralliset elämäntaiteilijat hyväksyvät itsensä ja talonsa. Talo on nukkavieru ja rapistunut. Positiivisesti sanoen se on hurmaavan tsehovmainen ja rohkeasti ikänsä tunnustava, sopivassa valaistuksessa oikein kuvauksellinenkin. Tärkeintä on se, että talo ja puutarha muodostavat puitteet iloiselle seurustelulle ja mainioille ruokapidoille. Ulko-ovi falskaa, syöksytorvi heittää vedet seinälle, eikä uuni vedä kunnolla, mutta mitäpä siitä. Tartutaan puuhaan, jos vieraaksi sattuu joku alan ihminen. Pidetäänkin oikein iloiset talkoot taitajan innoittamana – ja sitten taas ruhtinaallisesti sapuskaa ja talon omaa viiniä kellarin romahtamaisillaan olevilta hyllyiltä!

Puuhakkaat puunhakkaajat – Vanhan talon kakkosasunnoksi hankkinut eläkeläispariskunta haluaa leipoa leivinuunissa, hakata puita, lämmittää saunaa, retkeillä metsässä lastenlasten kanssa loma-aikoina ja opettaa heille marjastusta, hoitaa juuresmaata ja tehdä kaikkea muutakin, mitä kaupungissa ei voi. Kumpikin on viettänyt lapsuutensa maatalossa ja oppinut kaikki käytännön toimet ja niksit, mitä he tarvitsevat uudessa elämänvaiheessaan. Kotitalot ovat muissa käsissä ja oma varsinainen koti on kaupungissa, mutta perinteet siirtyvät näin jälkeläisille. Ensi kesänä punamullataan puuvaja porukalla!

Perhe-elämän puolustajat – Iso perhe on päättänyt valita perhekeskeisen, pahaa maailmaa karttelevan maalaiselämän. Vanha talo lukuisine piharakennuksineen tarjoaa virikkeisen arkielämän puitteet. Saa puuhailla mitä mieli tekee. Vanhaan talliin ja navettaan mahtuu isompiakin otuksia kuin kaupunkilaisten pienlemmikkejä. Koti ei pelkää lasten rymyämistä eikä rajujakaan leikkejä. Sieltä puuttuvat vitivalkoiset seinät, joihin ei saa koskea, ja lattiapinnat, jotka eivät siedä pientäkään naarmua. Serkut ja kaverit mahtuvat yökylään, sillä yläkerrassa kyllä riittää tilaa. Jos rauhaa haluaa, voi lähteä klapihommiin tai saunalle. Vanhemmat toimivat kylätoimikunnassa, ja hiihtolomaksi on suunniteltu lasten puuhaleiri. Tupaan ja pihamaalle mahtuu naapurikylänkin katras.

Hiljaisuuden ystävät – Vanha talo maalla on filosofinen seikkailu. Nyt ei mietitä tyylejä ja materiaaleja, vaan aistitaan tunnelmia ja valaistuksia, ääniä ja äänettömyyttä, vuodenaikojen hidasta vaihtelua. Kylmyys ja muut vastoinkäymiset ovat nekin kokemuksia, joiden avulla tuntee elävänsä. Lämmintä teetä korkeassa hämärässä salissa, kun iltatähti ilmestyy yläikkunaa koristamaan... Tämä ryhmä ei mieti toimenpiteitä vetoisuuden poistamiseksi eikä pohdi oikeaoppisia korjausmateriaaleja, vaan katselee hajamielisesti kulunutta kynnystä, rakastuu vedintä ympäröivän ovipinnan patinaan – ja tarttuu runoilijankynään.

Tunsitko itsesi? Jos olet Hiljaisuuden ystävä, Nöyrä talouspakolainen tai Laiska nautiskelija, voit saada puhtia ja vihjeitä Tuumasta. Eikä Varovaisille sitoutujille tai Perhe-elämän puolustajillekaan lisätieto pahaa tee. Puuhakkaat puunhakkaajat ja Pehmeät konservatiivit olisivat varmaan hyviä haastateltavia. Kylmien realistien tavoittaminen on tuomalaisille todellinen haaste. Vaativille matkijoille sekä Kiihkeille oikeauskoisille haluan toivottaa – kaiken esteettisen ja kouriintuntuvan hionnan lomaan – rentoja hetkiä ja kodikasta löhöilyä, kun laskeudumme vähitellen syksyn syliin...

Viri Teppo-Pärnä - yksi kymmenestä?